

Till tolkningen av ett personnamn på Bökstastenen (U 855)

Det inledande personnamnet på U 855 från prästgården i Balingsta i Uppland – den så kallade Bökstastenen – återges i UR (3 s. 508) som **inki-...** och tolkas där som ett namn med förleden *Ingi-*. Elias Wessén (i UR s. 509) menar att eftersom den femte skadade runan »sannolikt har varit **m**, ligger det närmast att tänka på **inki[mutr]** *Ingi-mundr*». I sin avhandling har Patrik Larsson (2002 s. 60 ff.) underkastat partiet en noggrann granskning och kommit fram till att den femte runan inte kan ha varit **m**, utan att det i stället rör sig om en **a**-runa med en huvudstav som lutar åt vänster. Av runan återstår i dag den övre delen av huvudstaven samt den högra delen av bistaven (se bild i Larsson 2002 s. 61). Namnet bör alltså läsas **inkiä...** och Larsson föreslår (s. 62) att det troligen rör sig om det välbelagda mansnamnet *Ingialdr*.

Larssons läsning och tolkning har tyvärr inte upptagits i NRL, där runbelägget **inki-...** i stället har förts till defekta namn med förleden *Ingi-* (NRL s. 136). Den föreslagna läsningen och tolkningen får dock ett starkt stöd av en teckning utförd av studenten C. M. Bolm 1878 (ATA, se fig. 1). Teckningen finns omnämnd under äldre avbildningar i UR (3 s. 505), men utan årtal och den refereras i övrigt inte i artikeln om U 855.

Bolm har endast avbildat början av inskriften, där han läser:

inkiä-...r | auk
5 10

Av runa 5 **a** har Bolm tecknat hela huvudstaven samt den högra delen av bistaven, medan bistavens vänstra del endast är prickad. Det bör dock påpekas att runans huvudstav i detta fall är återgiven som helt lodrät och inte lutande som den är i verkligheten. Därefter har Bolm ritat en rak huvudstav, där den övre delen är täckt av en skraffering. Denna huvudstav följs av ett skrafferat parti med plats för en runa, varefter Bolm har återgett bistaven till en **r**-runa samt även antytt huvudstaven till denna genom prickning. Före ordet **auk** har han dessutom ett skiljetecken i form av ett kort lodrätt streck.

Med denna läsning kan det första namnet inte ha varit något annat än det av Larsson föreslagna *Ingialdr*. Med stöd av Bolms teckning kan alltså inskriftens början återges på följande sätt (med nu försvunna runor inom hakparentes):

• **inkiä[-...r | a]uk : iukir [:] pau : osv.**

Ingia[ld]r ok Iōgærōr pau osv.

»Ingjald och Jogärd de» osv.

Det bör särskilt framhållas att Bolm av de efterlämnade teckningarna att döma verkar ha varit en mycket skicklig och skarpögd runläsare (se t.ex. UR 2 s. 162 not 1), vilket gör att det finns all anledning att ta hans iakttagelser på allvar.¹

¹ Jag hoppas kunna återkomma till Bolms runologiska verksamhet i något annat sammanhang.

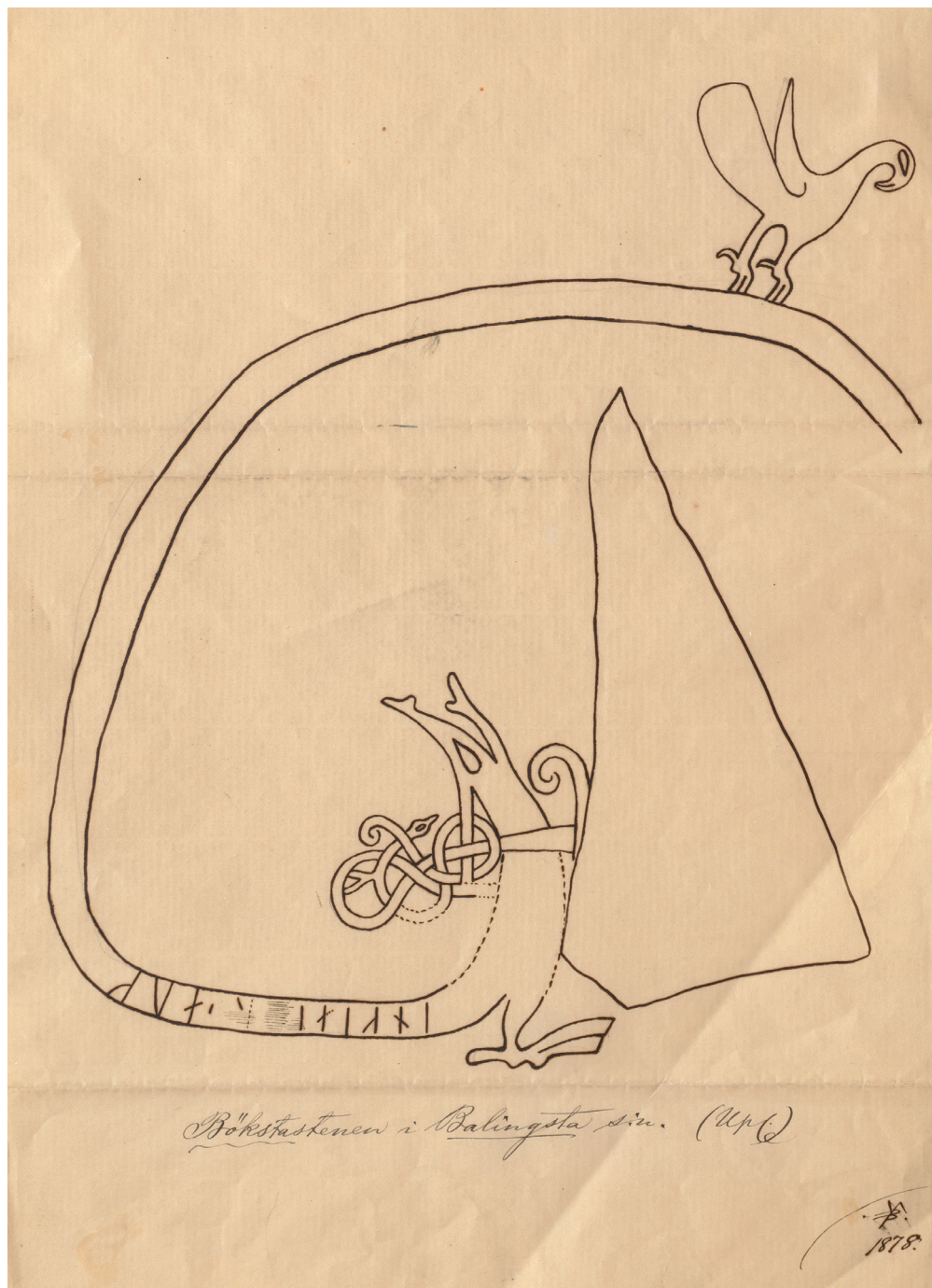

Fig. 1. Runstenen U 855 avbildad av C. M. Bolm 1878 (ATA). Foto: Arkivsök, ATA.

Referenser

Larsson, Patrik, 2002: Yrrunan. Användning och ljudvärde i nordiska runinskrifter.
Uppsala. (Runrön 17.)
U + nr = nummer i UR.

Magnus Källström